

LIETUVOS NEGALIOS ORGANIZACIJŲ FORUMAS

Kodas 125703071 | Žemaitės g. 21 (V a.), LT-03118 Vilnius

Tel.: +370 5 26 91309 | El. p.: info@lnf.lt

Puslapis internete: www.lnf.lt

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

Nr. 968

2020 m. kovo 23 d.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 5, 14, 21, 29, 30, 34 IR 36 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Siunčiame komentarus dėl LR Švietimo įstatymo Nr. I-1489 5, 14, 21, 29, 30, 34 ir 36 pakeitimo įstatymo projekto.

2016 m. balandžio 20 d. Lietuvai pateiktose Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijose buvo pažymėta, jog Lietuvoje daugelis parengiamojo, pradinio ir vidurinio lavinimo įstaigų negalią turinčių mokinių (ypač regos, klausos, psichosocialinę ir (arba) intelektualinę negalią, yra nukreipiami ir yra priversti lankyti specialias mokyklas, dėl tinkamai pritaikytų patalpų ir prieinamumo trūkumo bendrojoje švietimo sistemoje, todėl **palaikome** LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos iniciatyvą keisti diskriminuojantį Švietimo įstatymo 29 str. ir atitinkamai peržiūrėti ir pakeisti visas diskriminuojančias šio įstatymo nuostatas.

Dėl vartojamų sąvokų

Palaikome iniciatyvą įteisinti įtraukties švietime principą, taip pat raginame šio principo laikytis visuose paskesniuose dokumentuose bei tvarkose. Taip pat siūlome atsisakyti termino specialieji poreikiai ir vartoti individualūs poreikiai arba individualūs dėl negalios kylantys poreikiai.

Vis dar dažnai pasitaiko mokymo namuose atvejų, kuomet oficialiai vaikas su negalia ugdomas įtraukiai, tačiau realybėje jo ugdymas vyksta namuose. Todėl keičiant įstatymo nuostatas turėtų būti atsižvelgiama į tai, jog ugdymas namuose negali būti vadinamas ar traktuojamas kaip įtraukus ugdymas.

Šiuo metu galiojanti tvarka suteikia galimybę mokinius mokyti pagal bendrąją programą, pritaikytą bendrąją programą arba individualizuotą ugdymo programą. Nevyriausybinių organizacijų stebima situacija parodė, jog dažnai (ypatingai regionuose) vaikams su negalia skiriama pritaikyta bendroji arba individualizuota programa (net ir vaikams neturintiems intelekto sutrikimo).

Nors yra siekis visiems suteikti vienodas galimybes įgyti išsilavinimą, bet vaikų su negalia atžvilgiu dažnai nutinka taip, jog pritaikyta bendroji programa arba individualizuota programa užkerta tolimesnę galimybę vaikams su negalia laikyti brandos egzaminus, įgyti vidurinį išsilavinimą, bei iš anksto sudaro prielaidą jiems siekti tik profesinio išsilavinimo. Manome, kad turinio individualizavimas turėtų būti taikomas su siekiu atliepti individualius dėl negalios kylančius ugdymo

poreikius. Kaip pavyzdžiui LR vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 str. nurodytas individualizavimo principas yra pabrėžiamas tik teigiamu aspektu – „priimant su vaiku susijusius sprendimus, atsižvelgiama į vaiko amžių, brandą, jo psichikos ir fizines savybes, poreikius, socialinės aplinkos ir kitas savybes“. Tačiau toks individualizavimas neturi užkirsti kelio visiems vaikams įgyti bendrąjį išsilavinimą nepaisant jo ar jos turimos negalios. Tai turi būti įtvirtinta teik keičiamo įstatymo bei susijusių poįstatyminių teisės aktų nuostatose.

Priemonių kaštai

Nepalaikome iniciatyvos finansiškai skatinti mokyklas steigti specialiojo ugdymo klases (grupes), išskaidant specialiąsias mokyklas.

Komentaras – ši priemonė nebuvo derinta su negalios organizacijomis. Specialiųjų klasių steigimas niekaip neatliepia įtraukties principo, nes vaikai su negalia vis tiek bus atskirti nuo likusios mokyklos bendruomenės. Finansiniai resursai turėtų būti teikiami pagalbos priemonių teikimui individualiam vaikui.

Papildomi komentarai konkretiems straipsniams:

14 str. pakeitimas

Siūlome įstatymu neapriboti mokytojų teikiančių ugdymo veiklas skaičių

Kai ugdymo veikloje dalyvauja mokiniai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo procesą gali vykdyti du ar daugiau mokytojų ir (ar) teikti švietimo pagalbą specialistai švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka.

Komentaras mokytojų teikiančių ugdymo veiklas skaičius neturėtų būti apriojamas įstatyme, kaip tik turėtų būti palikta galimybė ugdymo procese dalyvauti tiek specialistų kiek konkrečiu atveju reikalinga

21 str. pakeitimas

Siūlome papildyti įstatymo 21 str. pateiktą specialiosios pedagoginės pagalbos apibrėžtį

21 straipsnio Specialioji pedagoginė ir specialioji pagalba

Specialiosios pedagoginės pagalbos paskirtis – didinti asmens, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymosi veiksmingumą. Ją teikia specialieji pedagogai, tiflogopedai, surdopedagogai, logopedai ir kiti specialistai, kurių išsilavinimas ir kvalifikacija atitinka švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus.

Komentaras manome, kad išvardintų specialistų sąrašas neturėtų būti baigtinis, siekiant kad įvairūs specialistai galėtų/turėtų prisidėti individualių poreikių patenkinimo ir užtikrinimo ugdymo procese.

Siūlome 36 str. pakeitime įtraukti nuostata, jog mokinių vežimas turi būti užtikrintas prieinamu pagal individualius mokinių poreikius, transportu.

Ryšiumi su keičiamais įstatymo straipsniais **raginame peržiūrėti** ir atitinkamai pakeisti tvarką „Dėl Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašą“ taip pat “Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašą”

Nepalaikome

Įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo datą (2, 3, 4, 5, 6 str.) nukelti į 2024 m sausio 1 d.

Ši data niekada nebuvo derinama (nei diskutuota) su negalios nevyriausybinių organizacijomis.

Lietuvos negalios organizacijų forumo
Prezidentė

Dovilė Juodkaitė